การศึกษาเชิงวิเคราะห์อักขรวิธีของคำโบราณ จากกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก

An Analytical Study of the Orthography of Archaic Words in Ancient Thai Laws of Phitsanulok Province

สมเกียรติ ติดชัย / Somkiat Tidchai

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก 65000, ประเทศไทย
Thai Department, Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok 65000, Thailand

E-mail: somkiat.t@psru.ac.th

Received: October 7, 2025
Revised: January 7, 2026
Accepted: February 10, 2026

Abstract

This research aims to analyze the orthography of archaic words and the classification of words that appear in the original ancient legal documents from Phitsanulok province. This qualitative study employed a documentary research methodology to examine 46 original ancient legal manuscripts from the Office of Arts and Culture, Pibulsongkram Rajabhat University. These documents were transcribed into modern Thai by the researchers, applying the conceptual framework for the study of Phitsanulok ancient documents developed by Somkiat Tidchai. The findings revealed 130 ancient words, which were categorized into seven orthographic patterns: Pattern 1: Orthography similar to modern Thai, with 51 words (the most frequent). Pattern 2: Orthography both similar to and different from modern Thai, with 23 words. Pattern 3: Orthography different from modern Thai, with 22 words. Pattern 4: Orthography both similar to and exactly the same as modern Thai, with 15 words. Pattern 5: Orthography exactly the same as modern Thai, with 11 words. Pattern 6: Orthography similar to, exactly the same as, and different from modern Thai, with 7 words. Pattern 7: Orthography both exactly the same as and different from modern Thai, with 1 word. The words were further classified into four types: Nouns: 105 words. Verbs: 21 words. Adverbs: 3 words. Verbs and Nouns: 1 word. This research serves as another guide for transcribing Phitsanulok ancient legal texts, helping those interested in ancient laws

understand the context of various archaic words. It will also enable those who transcribe or read these laws to interpret the original manuscripts more accurately and precisely.

Keyword: Analytical Study, Orthography, Archaic Words, Ancient Thai Laws, Phitsanulok Province

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอักขรวิธีของการเขียนคำโบราณและจำแนกประเภทของคำที่ปรากฏในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางเอกสาร โดยเอกสารที่ใช้ศึกษา คือ ต้นฉบับกฎหมายโบราณ เอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 46 ฉบับ ซึ่งปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบันโดยผู้วิจัย และประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของการศึกษาเอกสารโบราณพิษณุโลกจากสมเกียรติ ติดชัย ผลการศึกษาพบคำโบราณจำนวน 130 คำ สามารถแบ่งออกตามรูปแบบของอักขรวิธีได้ 7 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน จำนวน 51 คำ (พบมากที่สุด) รูปแบบที่ 2 อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบันและไม่เหมือนกับปัจจุบัน จำนวน 23 คำ รูปแบบที่ 3 อักขรวิธีไม่เหมือนกับปัจจุบัน จำนวน 22 คำ รูปแบบที่ 4 อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบันและเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ จำนวน 15 คำ รูปแบบที่ 5 อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ จำนวน 11 คำ รูปแบบที่ 6 อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบัน เหมือนกับปัจจุบันทุกประการ และไม่เหมือนกับปัจจุบัน จำนวน 7 คำ และรูปแบบที่ 7 อักขรวิธีมีทั้งเหมือนกับปัจจุบันทุกประการและไม่เหมือนกับปัจจุบัน จำนวน 1 คำ คำโบราณที่พบนั้นสามารถแบ่งออกเป็นคำประเภทต่าง ๆ ตามการจำแนกคำได้ 4 ประเภท คือ 1. คำนาม จำนวน 105 คำ 2. คำกริยา จำนวน 21 คำ 3. คำวิเศษณ์ จำนวน 3 คำ และ 4. เป็นทั้งคำกริยาและคำนาม จำนวน 1 คำ การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นคู่มือการปริวรรตกฎหมายโบราณพิษณุโลกอีกฉบับหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สนใจกฎหมายโบราณเข้าใจถึงบริบทของคำโบราณ และจะทำให้ผู้ปริวรรตหรืออ่านกฎหมายโบราณสามารถอ่านเอกสารต้นฉบับได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ อักขรวิธี คำโบราณ กฎหมายโบราณ จังหวัดพิษณุโลก

บทนำ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเก็บรักษาต้นฉบับเอกสารโบราณท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่างไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเอกสารเหล่านี้ได้ถูกรวบรวมมาจากวัดในเขตภาคเหนือตอนล่างซึ่งมีเนื้อหาต่าง ๆ เช่น ธรรมคดี ตำรายาแพทย์แผนไทย โหราศาสตร์ กฎหมายโบราณ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายโบราณ ซึ่งมีเนื้อหาว่าด้วยกฎหมายของชาวพิษณุโลกและใกล้เคียงเกี่ยวกับการตัดสินคดีต่าง ๆ แนวปฏิบัติในการตัดสิน ตัวอย่างการตัดสินคดี เป็นต้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้ปริวรรตกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก เอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

จำนวน 46 ฉบับ ให้เป็นภาษาไทยปัจจุบัน และทำการศึกษาวิเคราะห์พบว่า กฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก มีสารัตถะเกี่ยวกับพระไอยการเบ็ดเสร็จ ประกาศพระราชปรารภ พระไอยการทาส หลักไชย พระไอยการลักษณะผัวเมีย เป็นต้น (Tidchai, 2025, p.288)

เนื้อหาของกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกนั้นน่าจะได้รับอิทธิพลจากกฎหมายตราสามดวง กฎหมายสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงโปรดเกล้าฯ ให้ชำระขึ้นเมื่อต้นกรุงรัตนโกสินทร์ (Tidchai, 2025, p.289) กฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกปรากฏเนื้อหาสำคัญคล้ายกับกฎหมายตราสามดวง ได้แก่ พระอัยการเบ็ดเสร็จ ประกาศพระราชปรารภ พระอัยการทาส หลักไชย พระอัยการลักษณะผัวเมีย พระอัยการลักษณะพยาน พระอัยการลักษณะรับฟ้อง พระอัยการลักษณะมรดก เป็นต้น (Tidchai, 2025, p.372) โดยความเก่าแก่ของกฎหมายโบราณพิษณุโลกนั้น เมื่อกำหนดอายุเอกสารแล้วพบว่า ฉบับที่เก่าที่สุด คือ กฎหมายโบราณวัดกรับพวงเหนือ (3) อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เอกสารเลขที่ พส.ข.0373 ระบุวันเดือนปีที่บันทึก คือ วันอาทิตย์ที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2305 สมัยกรุงศรีอยุธยา (Tidchai, 2025, p.288)

จากการปริวรรตให้เป็นภาษาไทยปัจจุบันแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ยังมีอีกหลากหลายแง่มุมที่น่าสนใจในการศึกษากฎหมายโบราณของจังหวัดพิษณุโลก โดยเฉพาะการศึกษาเชิงอักขรวิธีของคำโบราณ ซึ่งเป็นการศึกษาที่มุ่งสังเกตการเขียนรูปการเขียนพยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ของคนโบราณที่ใช้ในการบันทึกกฎหมายโบราณ เมื่อพิจารณาภาพรวมของตัวอักษรที่ใช้ในการบันทึกกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกนั้นพบว่า เอกสารเหล่านี้น่าจะบันทึกในช่วงต้นรัตนโกสินทร์จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 สัณฐานของตัวอักษรส่วนใหญ่พบทั้งคล้ายและต่างจากปัจจุบัน แต่ที่สังเกตได้อย่างชัดคือ ไม่ค่อยปรากฏการใช้วรรณยุกต์ตรีและจัตวา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งไปที่อักขรวิธีของคำโบราณเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะร่วมหรือแตกต่างระหว่างอักขรวิธีในอดีตกับปัจจุบัน อีกทั้งงานวิจัยเรื่องนี้จะช่วยเป็นคู่มือสำคัญคอยนำทางสำหรับผู้ที่สนใจอ่านต้นฉบับกฎหมายโบราณได้อย่างดีอีกด้วย

วัตถุประสงค์

ศึกษาอักขรวิธีของการเขียนคำโบราณและจำแนกประเภทของคำที่ปรากฏในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการวิจัย

ใช้ต้นฉบับกฎหมายโบราณ เอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 46 ฉบับ ซึ่งปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบันโดยผู้วิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 กฎหมายโบราณจากวัดในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 46 ฉบับ

ฉบับที่	ชื่อเอกสาร (กฎหมายโบราณ)	ฉบับที่	ชื่อเอกสาร (กฎหมายโบราณ)	ฉบับที่	ชื่อเอกสาร (กฎหมายโบราณ)
1	วัดท่านา/0262[1]	17	วัดกระบังมัง คลาราม (11)/0383	33	วัดบางแก้ว/0033
2	วัดท่านา (2)/0321	18	วัดกระบังมัง คลาราม (12)/0387	34	วัดบางแก้ว(2)/0327
3	วัดท่านา (3)/0322	19	วัดกระบังมัง คลาราม (13)/0388	35	วัดบางแก้ว(3)/0372
4	วัดท่านา (4)/0324	20	วัดกรับพวงเหนือ/ 0323	36	วัดหนองหลวง/0321
5	วัดท่านา (5)/0383	21	วัดกรับพวงเหนือ (2)/0370	37	วัดหนองหลวง (2)/0325
6	วัดท่าตาล/0322	22	วัดกรับพวงเหนือ (3)/0373	38	วัดหนองหลวง (3)/0377
7	วัดกระบังมังคลาราม/ 0318	23	วัดกรับพวงเหนือ (4)/0375	39	วัดหนองหลวง (4)/0380
8	วัดกระบังมังคลาราม (2)/0320	24	วัดกรับพวงเหนือ (5)/0381	40	วัดปลักแรต/ 0326
9	วัดกระบังมังคลาราม (3)/0324	25	วัดกรับพวงเหนือ (6)/0393	41	วัดปลักแรต (2)/0365
10	วัดกระบังมังคลาราม (4)/0358	26	วัดปากพิงตะวันออก/ (4)/0358	42	วัดปลักแรต (3)/0376
11	วัดกระบังมังคลาราม (5)/0366	27	วัดปากพิงตะวันออก (2)/0343	43	วัดปลักแรต (4)/0385
12	วัดกระบังมังคลาราม (6)/0369	28	วัดท่าโรงตะวันออก/ 0319	44	วัดปลักแรต (5)/0386
13	วัดกระบังมังคลาราม (7)/0371	29	วัดท้อแท้/0322	45	วัดปลักแรต (6)/0399
14	วัดกระบังมังคลาราม (8)/0378	30	วัดท้อแท้ (2)/0324	46	วัดปลักแรต (7)/0399
15	วัดกระบังมังคลาราม (9)/0378	31	วัดเหล่าขวัญ/0367		
16	วัดกระบังมังคลาราม (10)/0378	32	วัดบางสะพาน/0424		

[1] วัดท่านา/0262 หมายถึง กฎหมายโบราณวัดท่านา ตำบลไผ่ล้อม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก เอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เลขที่ พส.ข.0262

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอักขรวิทยาและคำโบราณ จำนวน 30 เรื่อง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอักขรวิทยา จำนวน 21 เรื่อง ซึ่งเป็นกลุ่มงานที่เน้นศึกษาเอกสารต้นฉบับเอกสารโบราณประเภทต่าง ๆ โดยจะมีส่วนหนึ่งของการศึกษาที่ระบุถึงการศึกษาอักขรวิธี คือ รูปของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยเน้นไปที่อักขรวิธีของตัวอักษรโบราณของจารึกแต่ละยุคสมัย ซึ่งงานเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้วิจัยสามารถปริวรรต และสันนิษฐานคำโบราณที่ปรากฏในกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ดังนี้

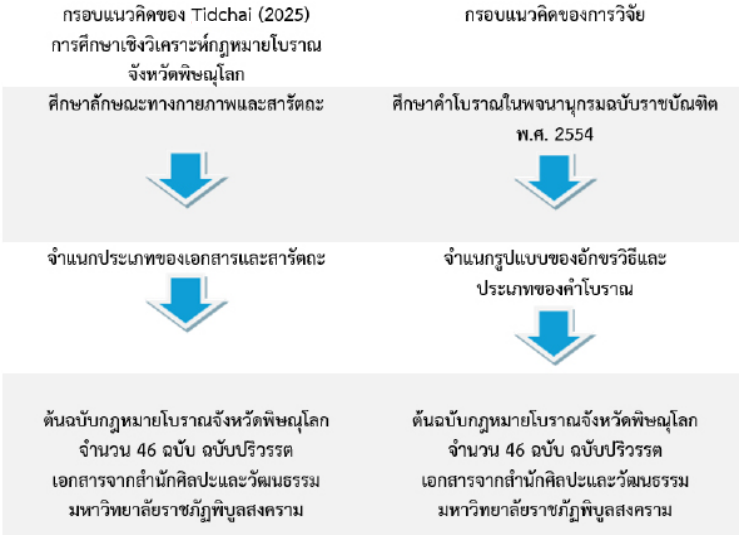
เรื่องที่ 1 Pornprasatsook (2016) ศึกษาจารึกและเอกสารไทยสมัยอยุธยา: การศึกษาเชิงอักขรวิทยา เรื่องที่ 2 Meechai (2023) ศึกษาลักษณะเด่นและคุณค่าในใบบอกเมืองนครศรีธรรมราช เรื่องที่ 3 Chaovanalikit (2023) การศึกษาวิเคราะห์สารัตถะในจารึกมังคลารถ (K.567) เรื่องที่ 4 Maneepong (2023) ศึกษารูปแบบ เนื้อหา และภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรมจากใบบอกเมืองน่าน เรื่องที่ 5 Thodsa (2023) ศึกษาด้านอักขรวิทยา และปราปรบท (Paratexts) ในเอกสารใบลานของพระภิกษุหลวง ศรีพฤษผล ป. (อุปละ ศรีจันทร์) เรื่องที่ 6 Luelai (2022) ศึกษาวรรณกรรมไทลื้อเรื่องตองเตยตองมอง เรื่องที่ 7 Wanthong (2022) ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมบาลีเรื่อง มหาโพธิวัส เรื่องที่ 8 Phoyen (2021) ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมชาดกล้านนาเรื่องอุสสาบารส เรื่องที่ 9 Ngamchan (2021) ศึกษาวิเคราะห์จารึกยโศธราศรมของพระเจ้ายโศวรมันที่ 1 เรื่องที่ 10 Khonkaen (2021) ศึกษาสารตราและใบบอกระหว่างสยามกับล้านนาสมัยรัชกาลที่ 1-4

เรื่องที่ 11 Phlaykumnerd (2021) ศึกษาสารัตถะและการใช้ภาษาทางการทูตในพระราชสาส์นสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องที่ 12 Visadsirivarrakul (2021) ศึกษาคำศัพท์เขมรโบราณและสารัตถะจากจารึกโอเสม็ด K.1198 เรื่องที่ 13 Sukhavanit (2020) ศึกษาเวสสันดรชาดก กัณฑ์ที่ 14 ชาลีกัณหาภิเสก ฉบับหอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี เรื่องที่ 14 Pachanee (2021) ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและสารัตถะของเอกสารตัวเขียนที่ใช้ในการติดต่อข้อราชการระหว่างไทยและกัมพูชาในช่วง พ.ศ. 2325–2427 เรื่องที่ 15 Choosab (2017) ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมกลอนสวดเรื่องพระปรมัตถ์ เรื่องที่ 16 Yamdate (2015) ศึกษาอลังการในจารึกปราสาทตาพรหมของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เรื่องที่ 17 Panunwong (2016) ศึกษาวิเคราะห์จารึกที่ฐานพระพุทธรูป พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุศรีดอนคำ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ เรื่องที่ 18 Punjaburi (2014) ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมค่าวซอเรื่องเศรษฐีหัวเวียง เรื่องที่ 19 Sangngern (2023) ศึกษาต้นฉบับตัวเขียนและสารัตถะตำรายาแพทย์แผนไทยของจังหวัดพิษณุโลก เรื่องที่ 20 Jayadat (2023) ศึกษาคำเรียกขวัญไทอาหม “ขอนมิงลุงไผ” และเรื่องที่ 21 Boonthawatchai (2023) ศึกษาวิเคราะห์ปัทยจูฑามณีของพุทธโฆษาจารย์

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำโบราณ จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งเป็นกลุ่มงานที่เน้นศึกษาคำศัพท์โบราณที่ปรากฏในเอกสารโบราณยุคสมัยต่าง ๆ หรือเป็นแหล่งข้อมูลที่รวบรวมคำศัพท์โบราณที่เคยใช้ในอดีต (ประเภทพจนานุกรม) หรือจากวรรณคดีโบราณยุคสมัยอดีต ดังนี้

เรื่องที่ 1 Prangchayaphum et. al. (2021) ศึกษาคำโบราณที่ปรากฏในบทละครเรื่องบุพเพสันนิวาส เรื่องที่ 2 Duangsri (2019) การเปลี่ยนแปลงด้านคำศัพท์และความหมายของคำอ้างถึงพระสงฆ์ไทยในจารึกสมัยสุโขทัย เรื่องที่ 3 Chertchinnapa (2006) ลักษณะสำคัญของภาษาไทยสมัยสุโขทัย เรื่องที่ 4 Polmuk & Poolrak (2023) คำไทย - คำเทศ เรื่องที่ 5 Changjai, Nantachantoon & Bumrungsuk (2018) พัฒนาการนามศัพท์ ทนาย ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เรื่องที่ 6 Khrutmueang (2012) รวบรวมโบราณศัพท์ เรื่องที่ 7 Ketparn (2015) การวิเคราะห์ร่องรอยภาษาสมัยสุโขทัยจากคำโบราณในจารึกสมัยสุโขทัยที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เรื่องที่ 8 Pallegoix (1971) สัพะ พจนะ พาสาไท รวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยโบราณ เรื่องที่ 9 Office of the Royal Society (2020) พจนานุกรมโบราณศัพท์ และเรื่องที่ 10 Tidchai (2025) ศึกษาเชิงวิเคราะห์กฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก เอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้วพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอักขรวิธีของคำโบราณ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะอักขรวิธีของคำโบราณที่ปรากฏในต้นฉบับเอกสารกฎหมายโบราณจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยคำโบราณนั้น ผู้วิจัยจะยึดตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เป็นหลัก โดยการวิจัยครั้งนี้จะนำกรอบแนวคิดการวิจัยของ Tidchai (2025) “การศึกษาเชิงวิเคราะห์กฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก” มาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย
Note: Figure created by Somkiat Tidchai (2025)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 46 ฉบับ และปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน

1.2 สำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำโบราณ โดยแบ่งประเภทของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอักขรวิทยา

1.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำโบราณ

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์อักขรวิธีของการเขียนคำโบราณที่ปรากฏในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก

2.1.1 ใช้คำโบราณที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เป็นเกณฑ์แล้วนำคำโบราณนั้นมาค้นหาในกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก โดยเปรียบเทียบจากเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก

2.1.2 ใช้คำปัจจุบันจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ในการศึกษาเปรียบเทียบ

2.1.3 นำภาพต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกประกอบการอธิบายอักขรวิธีของการเขียนคำโบราณแต่ละคำในกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก

2.1.4 วิเคราะห์ความหมายของคำโบราณ

2.1.5 จำแนกประเภทของคำโบราณที่พบ

3. ขั้นสรุปผลการวิจัย

3.1 สรุปผลการวิจัย

3.2 อภิปรายผลการวิจัย

3.3 ข้อเสนอแนะ

4. ขั้นการนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คำโบราณ หมายถึง คำนั้น ๆ เคยปรากฏหรือใช้ในเอกสารโบราณฉบับต่าง ๆ โดยในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานจะใช้คำว่า “โบ” หมายถึง คำโบราณ กำกับคำนั้น ๆ แสดงว่า คำนั้นเป็นคำโบราณ

2. อักขรวิธี หมายถึง รูปแบบการเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ที่ปรากฏในกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก

3. กฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก หมายถึง กฎหมายโบราณเอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเท่านั้น

ผลการวิจัย

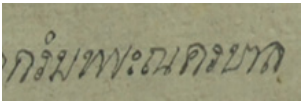
ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์กฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก เอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 46 ฉบับ สามารถแบ่งผลการวิจัยได้ตามจุดประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

คำโบราณที่ปรากฏในกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก พบ 29 หมวดตัวอักษร จำนวน 130 คำ 1. สามารถแบ่งออกตามรูปแบบของอักขรวิธีได้ 7 รูปแบบ ดังนี้

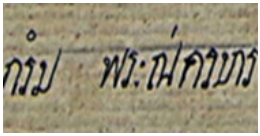
รูปแบบที่ 1 อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน[2] จำนวน 51 คำ คือ คำว่า 1. กรมพระคลัง-พระคลัง 2. กรมพระนครบาล 3. กระตัก 4. กระไทชาย 5. กระบถ 6. กระบัด-ประบัด 7. กระษัตรี 8. กระหนก 9. กลางทาสี 10. กลางเมือง 11. กะดี 12. กำภู 13. เกณฑ์หัด 14. ข้าราชการ 15. ขี้ครอก 16. ขุนนาง 17. ขุนบาล 18. ขุนโรง 19. เข้า 20. เงินแดง 21. เงินตรา 22. จังหวัด 23. เจ้าครอก 24. ชเล 25. ชัด 26. ด่ำ 27. เดินสาร 28. ตราภูมิคุ้มห้าม 29. ทาส 30. ทำเนียม 31. ธรรมศาสตร์ 32. บังเหตุ 33. บาเรียน 34. ปราบดาภิเษก 35. ปล้นสะดม 36. ผู้รั้ง 37. ผูกดอก 38. พลำภัง 39. เพียน 40. ไพร่หลวง 41. เมือง 42. ลูกขุน 43. ศักดินา 44. สมุหนายก 45. สมุหพระกลาโหม 46. สักหมายหมู่ 47. สินหัวบัวนาง 48. ไสร้ 49. หัวงาน 50. หัวเบี้ย 51. หางว่าว ตัวอย่างการวิเคราะห์ ดังนี้

คำว่า **กรมพระนครบาล** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง กรมใหญ่กรมหนึ่งในจตุสดมภ์ มีเสนาบดีเป็นผู้บังคับบัญชา มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในราชธานีและปริมณฑล ปราบปรามโจรผู้ร้าย รวมทั้งบังคับบัญชาศาลในสังกัดซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีความองค์จากการและดูแลคุก (เรือนจำ) มหันตโทษ (Royal Institute, 2013, p.13) ตัวอย่างการเขียนคำว่า กรมพระนครบาล พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

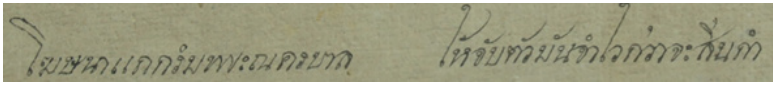
ตารางที่ 2 กรมพระนครบาล

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า กรม ใช้เครื่องหมายนิคหิตวางบนอักษร ร เพื่อแทนโอะลดรูป คำว่า พระ ใช้อักขรวิธีพิเศษดังภาพ (คล้ายกับอักษร พ วางซ้อนกัน 2 ตัว) คำว่า นครบาล ใช้อักษร ณ แทนอักษร น	Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0324, f.8

[2] อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน หมายถึง คำนั้น ๆ ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เพียงบางส่วนเท่านั้น โดยการศึกษาครั้งนี้จะอ้างอิงคำปัจจุบันจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เป็นหลัก

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า กรม ใช้เครื่องหมายนิคหิตวางบนอักษร ร เพื่อแทนโอะลดรูป คำว่า “นครบาล” ใช้อักษร ณ+เครื่องหมายไม้เอก แทนอักษร น คำว่า บาร ใช้อักษร บ+สระอา สะกดด้วยอักษร ร	Ancient Thai Law, Wat Krabang Nuea, Ms. 0393, f.28

ตัวอย่าง

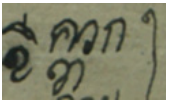
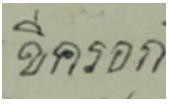

(Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0324, f.8)

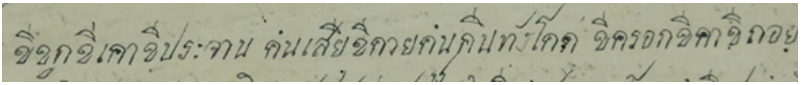
สามารถอ่านได้ว่า “โฆษณาแก่กรมพระนครบาล ให้จับตัวมันจำไว้กว่าจะสิ้นกรรม...”

คำว่า **ขี้ครอก** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง คำดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นผู้มีฐานะต่ำต้อยกว่า ครอกหรือทาส (ใช้เป็นคำด่า) (Royal Institute, 2013, p.197) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า ขี้ครอก คือ เป็นคำเขาด่าคนทาสเป็นต้นว่า อ้ายขี้ครอก คือ เกิดเป็นลูกครอก (Bradley, 1873, p.69) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ คือ กฎหมายตราสามดวง (Office of the Royal Society, 2020, p.47) ตัวอย่างการเขียนคำว่า ขี้ครอก มักเขียนด้วยสองรูป ดังนี้

ตารางที่ 3 ขี้ครอก

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่าง ที่คำว่า ขี้ ไม่ใส่เครื่องหมายไม้โท คำว่า คอก ใช้อักษร ค+สระออ สะกดด้วยอักษร ก ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้คำว่า ครอก	Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0320, f.9
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า ขี้ ไม่ใส่เครื่องหมายไม้โท ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้คำว่า ครอก	Ancient Thai Law, Wat Bangkaew, Ms. 0033, f.101

ตัวอย่าง

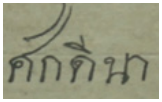
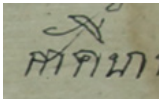

(Ancient Thai Law, Wat Bangkaew, Ms. 0033, f.101)

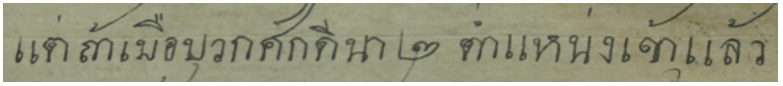
สามารถอ่านได้ว่า “ขี้คุกขี้เค้าขี้ประจานคนเสียขี้ควยคนกินทั้งโคตรขี้ครอกขี้ข้าขี้ถ่อย...”

คำว่า **ศักดินา** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง อำนาจหรือสิทธิที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานให้แก่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินตามศักดิ์ของแต่ละคน เดิมเป็นการถือครองที่ดินคิดเป็นจำนวนไร่ ต่อมาถือเป็นการกำหนดสถานะ สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคนในสังคม (Royal Institute, 2013, p.1138) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า ศักดินา คือ ถานาศักดิ์ เช่น คนเป็นขุนหมื่นเป็นต้น ว่าเป็นคนมีศักดินานั้น (Bradley, 1873, p.710) ตัวอย่างการเขียนคำว่า ศักดินา พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 4 ศักดินา

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า ดิ ใช้อักษร ด+สระอี	Ancient Thai Law, Wat Thor Thae, Ms. 0324, f.17
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า ศัก ใช้อักขรวิธีพิเศษ อักษร ก+สระอา แล้วขีดเส้นจากบริเวณกลางอักษร ก ไปจรดที่หัวของสระอา ดังรูป คำว่า ดิ ใช้อักษร ด+สระอี	Ancient Thai Law, Wat Nong Luang, Ms.0321, f.10

ตัวอย่าง

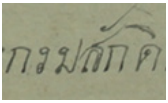
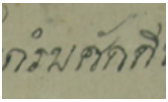
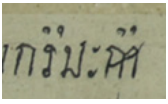
(Ancient Thai Law, Wat Thor Thae, Ms. 0324, f.17)

สามารถอ่านได้ว่า “แต่ถ้าเมื่อบวกศักดินา 2 ตำแหน่งเข้าแล้ว...”

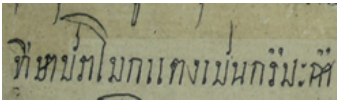
รูปแบบที่ 2 อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบันและไม่เหมือนกับปัจจุบัน[3] จำนวน 23 คำ คือ คำว่า 1. กรมศักดิ์ 2. เกณฑ์หัด 3. ขนอน 4. ขุนการ-ขุนกาล 5. ขุนหมื่น 6. ขุนหลวง 7. คุมนุม 8. ชักสื่อ 9. ตรีนิศก 10. ติงทุเลา 11. ถือศักดินา 12. ทิพพยาน 13. ฝากบำเรอ 14. พดด้วง 15. ไพร่ 16. เฟื้อง 17. ภูดาด 18. ริบราชบาตร 19. วิญญาณกทรัพย์ 20. สินบน 21. เสมียน 22. หมื่น 23. ไอยการ ตัวอย่างการวิเคราะห์ ดังนี้

คำว่า **กรมศักดิ์** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ชื่อกฎหมายลักษณะหนึ่ง ซึ่งกำหนดระวางโทษปรับตามศักดินา อายุของฝ่ายที่ชนะคดีหรือฝ่ายที่แพ้คดี และความร้ายแรงหนักเบาของความผิดที่กระทำ (Royal Institute, 2013, pp. 11-12) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ คือ พระไอยการพรมศักดิจากกฎหมายตราสามดวง และขุนช้างขุนแผน (Office of the Royal Society, 2020, p.14) ตัวอย่างการเขียนคำว่า กรมศักดิ์ พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 5 กรมศักดิ์

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างกันที่ใช้ ส และไม่ใส่เครื่องหมายทัณฑฆาต	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0321, f.4
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างกันที่ใช้เครื่องหมายนิคหิตวางบนอักษร ร เพื่อแทนโอะ ลดรูป และไม่ใส่เครื่องหมายทัณฑฆาต	Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0324, f.3
	ใช้เครื่องหมายนิคหิตซ้อนกัน 2 ตัว (คล้ายเครื่องหมายบุพสัญญา) วางบนอักษร ร เพื่อแทนโอะลดรูป และระหว่างอักษร ศ และ ก เพื่อแทนอะลดรูป	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0324, f.2

ตัวอย่าง

(Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0324, f.2)

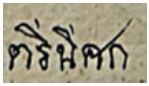
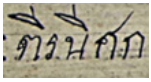
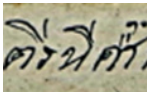
สามารถอ่านได้ว่า “ทิศาปาโมกข์แต่งเป็นกรมศักดิ์[4] ...”

[3] อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบันและไม่เหมือนกับปัจจุบัน หมายถึง ใน 1 คำพบการเขียนหลายแบบ คือ 1. ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เพียงบางส่วนเท่านั้น และ 2. ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์แตกต่างจากอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

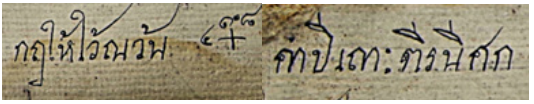
[4] ลักษณะการเขียนคำว่า ศัก-สัก มักใช้รูปนี้หลายแห่งในต้นฉบับกฎหมายโบราณของจังหวัดพิษณุโลก โดยผู้เขียนนิยมเขียนด้วยอักษร ก+สระอา แล้วขีดเส้นจากบริเวณกลางอักษร ก ไปจรดที่หัวของสระอา เพื่อให้อ่านเป็นคำว่า ศัก หรือ สัก

คำว่า **ตรีนิศก** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ตรีศก (Royal Institute, 2013, p.461) เรียกปีจุลศักราชที่ลงท้ายด้วยเลข 3 เช่น ปีระกาตรีศก จุลศักราช 1343 (Royal Institute, 2013, pp. 462-463) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า ตรีนิศก คือ เป็นชื่อกำหนดปีที่สาม เช่นใช้ในศักราชนั้น (Bradley, 1873, p.262) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ คือ พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ (Office of the Royal Society, 2020, p.121) ตัวอย่างการเขียนคำว่า ตรีนิศก พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 6 ตรีนิศก

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า นิ ใช้สระอี	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0383, f.28
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า ตรี วางสระอีบนอักษร ต คำว่า นิ ใช้สระอี	Ancient Thai Law, Wat Pluk Rat, Ms. 0376, f.59
	คำว่า ตรี วางสระอีระหว่างอักษร ต และอักษร ร คำว่า นิ ใช้อักษร น+สระอี คำว่า ศก ใช้ลักษณะอักษร ศ+สระอา วางเครื่องหมายฟันหนูระหว่างอักษร ศ และ สระอา เพื่อแทนโอะลดรูป	Ancient Thai Law, Wat Bangkaew, Ms. 0372, f.63

ตัวอย่าง

(Ancient Thai Law, Wat Pluk Rat, Ms. 0376, f.59)

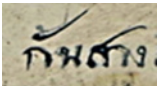
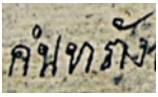
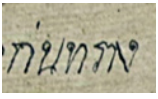
สามารถอ่านได้ว่า “กฎให้ไว้ ณ วันพุธ ขึ้น 10 ค่ำ เดือน 8 ปีเถาะตรีนิศก”

รูปแบบที่ 3 อักขรวิธีไม่เหมือนกับปัจจุบัน[5] จำนวน 22 คำ คือ คำว่า 1. กฎ 2. กฎหมาย 3. ก่นสร้าง 4. กรมท่า 5. กรมธรรม์ 6. กรมนา 7. กรมวัง 8. กลัง 9. ขุนพัฒน์ 10. ขุนศาล 11. เข้าเดือน 12. ค่าน้ำ 13. ค่าน้ำนม 14. ทานบน 15. บาดไหม 16. พยาบาล 17. ไพ 18. สัก 19. หลบฝาก 20. หัวหมื่น 21. อวิญญาณกทรัพย์ 22. อัญมณี ตัวอย่างการวิเคราะห์ ดังนี้

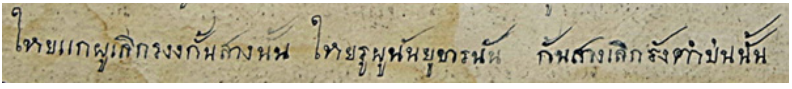
[5] อักขรวิธีไม่เหมือนกับปัจจุบัน หมายถึง คำนั้น ๆ ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์แตกต่างจากอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

คำว่า **ก่นสร้าง** เป็นคำโบราณและภาษาถิ่น ประเภทคำกริยา พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ขุดโค่นต้นไม้ตอไม้และแผ้วถางเพื่อปลูกสร้าง (Royal Institute, 2013, p.7) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า ก่น คือ การที่คนขุดรากไม้หรือรากให้ใหญ่ขึ้นจากดินจนสิ้นเชิง (Bradley, 1873, p.36) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ คือ พระไอยการอาชญาหลวง และพระราชกำหนดเก่าจากกฎหมายตราสามดวง (Office of the Royal Society, 2020, p.39) ตัวอย่างการเขียนคำว่า ก่นสร้าง พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 7 ก่นสร้าง

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	คำว่า ก่น ใช้เครื่องหมายไม้โทวางบนอักษร ก คำว่า สร้าง ใช้อักษร ส+สระอา สะกดด้วยอักษร ง	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0383,f.27
	คำว่า ก่น ใช้เครื่องหมายนิคหิตวางระหว่างอักษร ก และอักษร น เพื่อแทนโอะลดรูป คำว่า สร้าง ใช้อักษร ทร เพื่อให้แทน ซ วางเครื่องหมายไม้หันอากาศระหว่างอักษร ร และสระอา	Ancient Thai Law , Wat Kra Phuang Nuea, Ms.0375, f.51
	คำว่า ก่น ใช้เครื่องหมายไม้เอกวางระหว่างอักษร ก และอักษร น คำว่า สร้าง ใช้อักษร ทร เพื่อให้แทน ซ	Ancient Thai Law, Wat Lao Khwan, Ms.0367, f.1

ตัวอย่าง

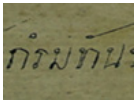
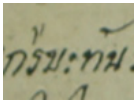
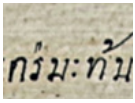

(Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0383,f.27)

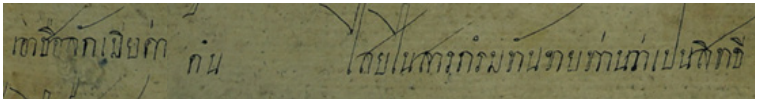
สามารถอ่านได้ว่า “ให้แก่ผู้เลิกรั้งก่นสร้างนั้น ให้รู้ผู้นั้นอยู่บ้านนั้น ก่นสร้างเลิกรั้งตำบลนั้น...”

คำว่า **กรมธรรม์** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง เอกสารสัญญาซึ่งทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เอกสารที่ทาสลูกหนี้ยินยอมให้กรมการอำเภอทำให้ไว้แก่เจ้าหนี้นายเงิน สัญญาขายฝากที่ไร่ที่สวน (Royal Institute, 2013, p.13) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า กรมทันต์ คือ หนังสือที่เขากู้เงิน หรือขายตัวแล้วสัญญาท้าทายกันตามแบบธรรมเนียมเมือง (Bradley, 1873, p.58) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ เช่น พระไอยการกู้หนี้ และพระไอยการทาสจากกฎหมายตราสามดวง (Office of the Royal Society, 2020, p.12) ตัวอย่างการเขียนคำว่า กรมธรรม์ พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 8 กรมธรรม์

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	คำว่า กรม- ใช้เครื่องหมายนิคหิตวางระหว่างอักษร ก และอักษร ร เพื่อแทนโอะลดรูป คำว่า ธรรม์ ใช้ ท+เครื่องหมายไม้หันอากาศ สะกดด้วยอักษร น ตรงตัว	Ancient Thai Law , Wat Tha Tarn, Ms. 0322, f.18
	คำว่า กรม- ใช้เครื่องหมายฟันหนูวางบนอักษร ร เพื่อแทนโอะลดรูป ใส่สระอะหลังอักษร ม คำว่า ธรรม์ ใช้อักษร ท+เครื่องหมายไม้หันอากาศ สะกดด้วยอักษร น ตรงตัว	Ancient Thai Law ,Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0320, f.33
	คำว่า กรม- ใช้เครื่องหมายนิคหิตซ้อนกัน 2 ตัว (คล้ายเครื่องหมายฟันหนู) วางบนอักษร ร เพื่อแทนโอะลดรูป ใส่สระอะหลังอักษร ม คำว่า ธรรม์ ใช้อักษร ท+เครื่องหมายไม้โท (ตรงกับเครื่องหมายไม้หันอากาศในปัจจุบัน) สะกดด้วยอักษร น ตรงตัว	Ancient Thai Law ,Wat Kra Phuang Nuea, Ms. 038, f.58

ตัวอย่าง

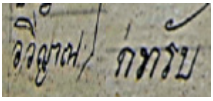
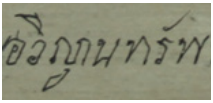
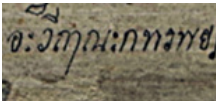

(Ancient Thai Law of Wat Tha Tarn, Ms. 0322, f.18)

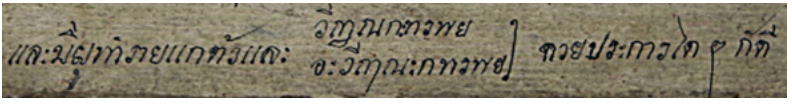
สามารถอ่านได้ว่า “เอาชื่อลูกเมียข้าคน ใส่ในสารกรมธรรม์ขายท่านว่าเป็นสิทธิ...”

คำว่า **อวิญญาณกทรัพย์** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง สิ่งที่ไม่มีวิญญาณหรือชีวิตซึ่งนับเป็นทรัพย์ เช่น เงิน ทอง ที่ดิน (Royal Institute, 2013, p.1381) ตัวอย่างการเขียนคำว่า อวิญญาณกทรัพย์ พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 9 อวิญญาณกทรัพย์

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	คำว่า อวิญญาณก- ใช้อักษร อ+อักษร ว+สระอี อักษร ญ+สระอา สะกดด้วยอักษร ณ อักษร ก+เครื่องหมายไม้เอก คำว่า ทรัพย์ ใช้อักษร ทร+เครื่องหมายไม้หันอากาศ สะกดอักษร บ	Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaramm, Ms. 0388, f.92
	คำว่า อวิญญาณก- ใช้อักษร อ เครื่องหมายไม้เอก+อักษร ว+สระอิ อักษร ญ+สระอา สะกดด้วยอักษร น ไม่มีอักษร ก คำว่า ทรัพย์ ใช้อักษร ทร+เครื่องหมายไม้หันอากาศ สะกดอักษร พ	Ancient Thai Law, Wat Pluk Rat, Ms. 0326,f.26
	คำว่า อวิญญาณก- ใช้อักษร อ+สระอะ อักษร ว+สระอี อักษร ญ+สระอา (คล้ายกับ ถ+สระอามีหาง) สะกดด้วยอักษร ณ+สระอะ และอักษร ก คำว่า ทรัพย์ ใช้อักษร ทร สะกดอักษร พ และ ย ไม่ใส่เครื่องหมายไม้หันอากาศและเครื่องหมายทัณฑฆาต	Ancient Thai Law, Wat Pluk Rat Ms. 0386, f.9

ตัวอย่าง

(Ancient Thai Law, Wat Pluk Rat, Ms. 0386, f.9)

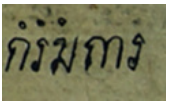
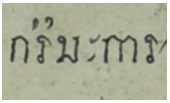
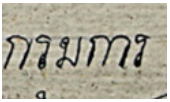
สามารถอ่านได้ว่า “และมีผู้ทำร้ายแก่ตัวและวิญญาณกทัพย์อวิญญาณกทรัพย์ด้วยประการใด ๆ ก็ดี...”

รูปแบบที่ 4 อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบันและเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ[6] จำนวน 15 คำ คือ คำว่า 1. กรมการ 2. กันโชก 3. กำ-กำม 4. เกน 5. คำนับ 6. ชุบ 7. ชู้ 8. ตราสิน-ตราสีน 9. ใบสัจ 10. พระไอยการ 11. มุนนาย-มูลนาย 12. ยกกระบัตร-ยุกระบัตร 13. ลูกขุนศาลหลวง 14. หึง 15. ไหม ตัวอย่างการวิเคราะห์ ดังนี้

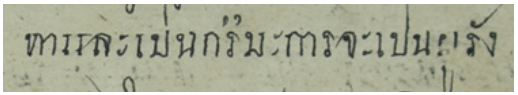
[6] อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบันและเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ หมายถึง ใน 1 คำพบการเขียนหลายแบบ คือ 1. ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เพียงบางส่วนเท่านั้น และ 2.ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์เหมือนกับอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ทุกประการ

คำว่า **กรมการ** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ตำแหน่งพนักงานปกครองที่มีมาแต่สมัยโบราณ และได้กำหนดไว้ในข้อบังคับลักษณะการปกครองหัวเมือง ร.ศ. 116 เรียกว่า กรมการเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ กรมการในทำเนียบ และกรมการนอกทำเนียบ (Royal Institute, 2013, p.12) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า กรมการ คือ การที่ขุนนางหัวเมืองทั้งปวงที่เป็นพนักงานได้ชำระว่าความของราษฎร (Bradley, 1873, p.57) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ คือ พระราชกำหนดใหม่จากกฎหมายตราสามดวง (Office of the Royal Society, 2020, p.10) ตัวอย่างการเขียนคำว่า กรมการ พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 10 กรมการ

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่ใช้เครื่องหมายนิคหิตวางบนอักษร ก ร และ ม เพื่อแทนโอะลดรูป	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0322, f.12
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่ใช้เครื่องหมายนิคหิตซ้อนกัน 2 ตัว (คล้ายเครื่องหมายบุพสัญญา) วางบนอักษร ร เพื่อแทนโอะลดรูป ใส่สระอะหลังอักษร ม	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0324, f.3
	อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ	Ancient Thai Law, Wat Krabung Mungalaram, Ms. 0378, f.18

ตัวอย่าง

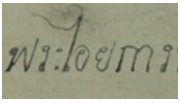
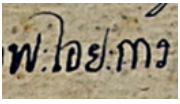

(Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0324, f.3)

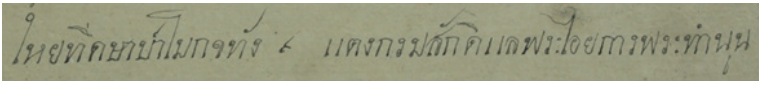
สามารถอ่านได้ว่า “ถ้าแลเป็นกรมการจะเป็นผู้รั้ง...”

คำว่า **พระไอยการ** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ชื่อหมวดของกฎหมาย เช่น พระไอยการลักษณะกู้หนี้ (Royal Institute, 2013, p.812) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ คือ กฎมณเฑียรบาลจากกฎหมายตราสามดวง (Office of the Royal Society, 2020, p.363) ตัวอย่างการเขียนคำว่า พระไอยการ พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 11 พระไอยการ

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0321, f.4
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า พระ ใช้อักษร พ+สระอะ คำว่า ไอยการ ใช้อักษร อ+สระไอไม้มลาย ตามด้วยอักษร ย+สระอะ	Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0378, f.17

ตัวอย่าง

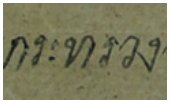
(Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0321,f.4)

สามารถอ่านได้ว่า “ให้ทิศาปาโมกข์ทั้ง 9 แต่งกรมศักดิ์แลพระไอยการพระธรรมนูญ...”

รูปแบบที่ 5 อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ[7] จำนวน 11 คำ คือ คำว่า 1. กรุณา 2. กระทรวง 3. กลางนอก 4. จางวาง 5. ตู 6. เทพยุดา 7. บาดหมาย 8. ภาษา 9. สาตรา 10. เสนา 11. อำแดง ตัวอย่างการวิเคราะห์ ดังนี้

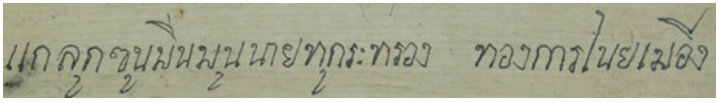
คำว่า **กระทรวง** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ส่วนราชการที่พอเทียบได้กับกรมหรือกระทรวงในปัจจุบัน (Royal Institute, 2013, p.41) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ คือ พระไอยการลักษณะผัวเมียจากกฎหมายตราสามดวง (Office of the Royal Society, 2020, p.20) ตัวอย่างการเขียนคำว่า กระทรวง มักเขียนด้วยรูปเดียว ดังนี้

ตารางที่ 12 กระทรวง

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ	Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0318,f.52

[7] อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ หมายถึง คำนั้น ๆ ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์เหมือนกับอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ทุกประการ

ตัวอย่าง

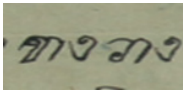

(Ancient Thai Law, Wat Pluk Rat, Ms.0326, f.3)

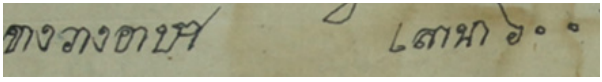
สามารถอ่านได้ว่า “แก่ลูกขุนหมื่นมูลนายทุกกระทรวงทบวงการในเมือง...”

คำว่า **จางวาง** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ตำแหน่งข้าราชการชั้นสูงกว่าเจ้ากรมที่มิใช่กรมเสนาบดี ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา กำกับดูแลกรมนั้น ๆ ตำแหน่งในสังกัดของเจ้านายที่ทรงกรม ทำหน้าที่กำกับดูแลกรมเจ้านาย ตำแหน่งข้าราชการชั้นสูงในกรมมหาดเล็ก ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 4 มีหน้าที่บังคับบัญชาหัวหมื่นมหาดเล็ก เจ้าเมืองที่พ้นตำแหน่งแล้ว ซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาของเจ้าเมือง เรียกว่า จางวางเมือง (Royal Institute, 2013, p.315) ตัวอย่างการเขียนคำว่า จางวาง มักเขียนด้วยรูปเดียว ดังนี้

ตารางที่ 13 จางวาง

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ	Ancient Thai Law, Wat Nong Luang, Ms. 0321, f.4

ตัวอย่าง

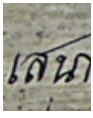

(Ancient Thai Law, Wat Nong Luang, Ms. 0321, f.4)

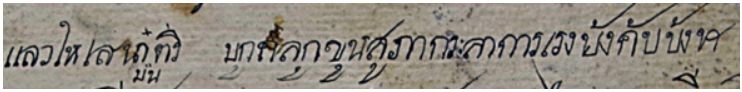
สามารถอ่านได้ว่า “จางวางอาสา เหล่านา 600...”

คำว่า **เสนา** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ข้าราชการฝ่ายทหาร (Royal Institute, 2013, p.1254) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า เสนา คือ แปลว่า พลโยธาทหาร เช่น คนยกกองทัพไปจะรบศึกพลทหารนั้น เรียกเสนา (Bradley, 1873, p.691) ตัวอย่างการเขียนคำว่า เสนา มักเขียนด้วยรูปเดียว ดังนี้

ตารางที่ 14 เสนา

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ	Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0387, f.121

ตัวอย่าง

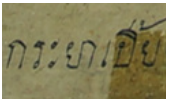
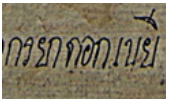
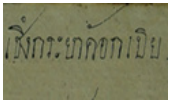
(Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms. 0378, f.19)

สามารถอ่านได้ว่า “แล้วให้เสนามนตรี มุขลูกขุนสุภาตระลาการเร่งบังคับบัญชา...”

รูปแบบที่ 6 อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบัน เหมือนกับปัจจุบันทุกประการ และไม่เหมือนกับปัจจุบัน[8] จำนวน 7 คำ คือ คำว่า 1. กระยาดอกเบี้ย-กระยาเบี้ย-เชิงกระยาดอกเบี้ย 2. เจ้ากรม 3. ตระลาการ-กระลาการ 4. ตระเวน-ตะเวน-ทะเวน 5. นายเงิน 6. ปรับไหม 7. สินไหม ตัวอย่างการวิเคราะห์ ดังนี้

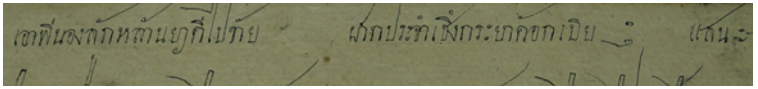
คำว่า **กระยาดอกเบี้ย กระยาเบี้ย เชิงกระยาดอกเบี้ย** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง สิ่งที่ส่งชำระแทนดอกเบี้ยเงินกู้ เช่น มอบบุตรภริยาให้รับใช้การงานแทนการจ่ายดอกเบี้ย (Royal Institute, 2013, p.53) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า กระยาดอกเบี้ย คือ เงินค่าป่วยการที่คนขายตัวหรือกู้เงินหรือจำนำทรัพย์สิ่งของทั้งปวงไว้ เขาได้ส่งเงินดอกเบี้ยให้เป็นค่าป่วยการ (Bradley, 1873, p.52) ตัวอย่างการเขียนคำว่า กระยาดอกเบี้ย, กระยาเบี้ย และเชิงกระยาดอกเบี้ย พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 15 กระยาดอกเบี้ย กระยาเบี้ย เชิงกระยาดอกเบี้ย

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0262, f.38
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า กระ ไม่ใส่สระอะหลังอักษร กร คำว่า เบี้ย วางสระอีบนอักษร ย แทนอักษร บ และไม่ใส่เครื่องหมายไม้โท	Ancient Thai Law, Wat Nong Luang, Ms.0377, f.52
	คำว่า เชิง ใช้เครื่องหมายนิคหิตวางบนสระอิ คำว่า ดอก มีเครื่องหมายไม้หันอากาศวางบนอักษร ด คำว่า เบี้ย ใช้สระอิวางบนอักษร บ แทน สระอี และไม่ใส่เครื่องหมายไม้โท	Ancient Thai Law of Wat Tha Tarn, Ms. 0322, f.20

[8] อักขรวิธีมีทั้งคล้ายกับปัจจุบัน เหมือนกับปัจจุบันทุกประการ และไม่เหมือนกับปัจจุบัน หมายถึง ใน 1 คำพบการเขียนหลายแบบ คือ 1. ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เพียงบางส่วนเท่านั้น 2. ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์เหมือนกับอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ทุกประการ และ 3. ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์แตกต่างจากอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

ตัวอย่าง

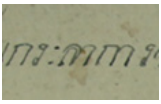
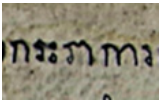
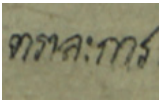
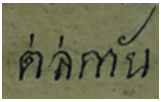

(Ancient Thai Law, Wat Tha Tarn, Ms. 0322, f.20)

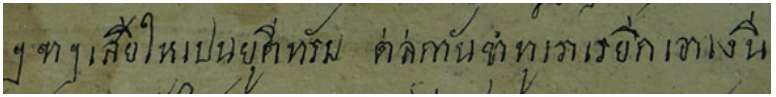
สามารถอ่านได้ว่า “เอาพี่น้องลูกหลานญาติไปขาย ฝากประจำเชิงกระยาดอกเบี้ย 1 แสน 2 แสน...”

คำว่า **ตระลาการ และกระลาการ** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ตำแหน่งเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ศาล มีหน้าที่ชำระชี้ขาดข้อเท็จจริงในคดีความ (Royal Institute, 2013, p.458) หนังสืออักขราภิธานศัพท์ว่า ตระลาการ คือ เป็นชื่อคนที่สำหรับชำระทุกข์สุขของราษฎร เช่น ขุนศาลชำระความ (Bradley, 1873, p.264) พบคำนี้ในวรรณคดีโบราณ คือ พระไอยการลักษณะโจรจากกฎหมายตราสามดวง และกาพย์พระไชยสุริยา (Office of the Royal Society, 2020, p.325) ตัวอย่างการเขียนคำว่า ตระลาการ และกระลาการ พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 16 ตระลาการ กระลาการ

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms. 0321, f.5
	อักขรวิธีคล้ายกับปัจจุบัน แตกต่างที่คำว่า ลา ใช้อักษร ร	Ancient Thai Law, Wat Tha-na, Ms.0383, f.3
	คำว่า ตระ ใช้อักษร ตร+สระอา คำว่า ลา ใช้อักษร ล+สระอะ	Ancient Thai Law, Wat Krabang Mangalaram, Ms.0320, f.37
	คำว่า ตระ ใช้อักษร ต+เครื่องหมายไม้เอก คำว่า ลา ใช้อักษร ล+เครื่องหมายไม้เอก คำว่า การ ใช้อักษร ก+สารอา สะกดด้วยอักษร น วางเครื่องหมายไม้หันอากาศระหว่างสระอาและอักษร น	Ancient Thai Law, Wat Pakphing Tawan-ok, Ms.0318, f.2

ตัวอย่าง

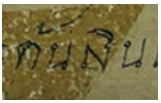
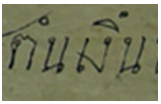
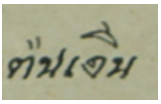
(Ancient Thai Law, Wat Pakphing Tawan-ok, Ms. 0318, f.2)

สามารถอ่านได้ว่า “ข้าพเจ้าเสียให้เป็นยุติธรรม ตระลาการคำทุเลาเรียกเอาเงิน...”

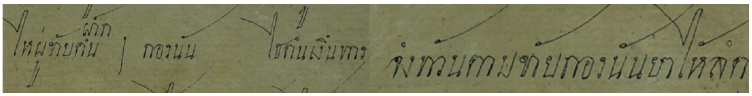
รูปแบบที่ 7 อักขรวิธีมีทั้งเหมือนกับปัจจุบันทุกประการและไม่เหมือนกับปัจจุบัน[9] จำนวน 1 คำ คือ คำว่า 1. ต้นเงิน ดังนี้

คำว่า **ต้นเงิน** เป็นคำโบราณ ประเภทคำนาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง เงินต้น เงินที่ให้กู้ยืมโดยไม่รวมดอกเบี้ย (Royal Institute, 2013, p.453) ตัวอย่างการเขียนคำว่า ต้นเงิน พบในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกหลายฉบับ ซึ่งมักเขียนได้หลายแบบ เช่น

ตารางที่ 17 ต้นเงิน

คำโบราณ	วิเคราะห์อักขรวิธี	ที่มา
	อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ	Ancient Thai Law of Wat Tha-na, Ms. 0262, f.33
	คำว่า ต้น ใช้เครื่องหมายนิคหิตวางบนระหว่างอักษร ต และอักษร น คำว่า เงิน วางนิคหิตบนสระอิของคำว่า เงิน	Ancient Thai Law, Wat Tha Tarn, Ms. 0322, f.24
	คำว่า ต้น ใช้เครื่องหมายฟันหนูวางบนอักษร ต คำว่า เงิน ใช้สระอีวางบนอักษร ง	Ancient Thai Law of Wat Krabang Mangalaram Ms. 0320, f.33

ตัวอย่าง

(Ancient Thai Law, Wat Tha Tarn, Ms. 0322, f.24)

สามารถอ่านได้ว่า “ให้ผู้ขายฝากขายคนก่อนนั้น ใช้ต้นเงินท่านจงถ้วนตามขายก่อนนั้นอย่าให้ลด”

[9] อักขรวิธีเหมือนกับปัจจุบันทุกประการ หมายถึง คำนั้น ๆ ใช้และวางตำแหน่งของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์เหมือนกับอักขรวิธีที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ทุกประการ

2. สามารถแบ่งออกเป็นคำประเภทต่าง ๆ ตามการจำแนกคำได้ดังนี้

2.1 คำนาม พบจำนวน 105 คำ คือ คำว่า

1. กฎหมาย 2. กรมศักดิ์ 3. กรมการ 4. กรมท่า 5. กรมธรรม์ 6. กรมนา 7. กรมพระคลัง-พระคลัง 8. กรมพระนครบาล 9. กรมวัง 10. กรรุณา 11. กระตัก 12. กระทรวง 13. กระไทชาย 14. กระบถ 15. กระยาดอกเบี้ย-กระยาเบี้ย-เชิงกระยาดอกเบี้ย 16. กระษัตรี 17. กลัง 18. กลางทาสี 19. กลางนอก 20. กลางเมือง 21. กะดี 22. กำ-กำม 23. กำภู 24. เกน 25. เกณฑ์หัด 26. ขนอน 27. ข้าราชการ 28. ขี้ครอก 29. ขุนการ-ขุนกาล 30. ขุนนาง 31. ขุนบาล 32. ขุนพัฒน์ 33. ขุนโรง 34. ขุนศาล 35. ขุนหมื่น 36. ขุนหลวง 37. เข้าเดือน 38. เข้า 39. ค่าน้ำ 40. ค่าน้ำนม 41. คำนับ 42. เงินแดง 43. เงินตรา 44. จังหวัด 45. จางวาง 46. เจ้ากรม 47. เจ้าครอก 48. ชเล 49. ชู้ 50. ด้ำ 51. ต้นเงิน 52. ตระลาการ-กระลาการ 53. ตราภูมิคุ้มห้าม 54. ตราสิน-ตราสีน 55. ตรีนิศก 56. ตู 57. ทานบน 58. ทาส 59. ทำเนียม 60. ทิพพยาน 61. เทพยุดา 62. เทพดา 63. ธรรมศาสตร์ 64. นายเงิน 65. บาดหมาย 66. บาเรียน 67. ใบสัจ 68. ปราบดาภิเษก 69. ผู้รั้ง 70. ฝากบำเรอ 71. พดด้วง 72. พระไอยการ 73. พลำภัง 74. ไพ 75. ไพร่ 76. ไพร่หลวง 77. เฟื้อง 78. ภาษา 79. ภูดาด 80. มุนนาย-มูลนาย 81. เมือง 82. ยกกระบัตร-ยุกระบัตร 83. ลูกขุน 84. ลูกขุนศาลหลวง 85. วิญญาณกทรัพย์ 86. ศักดินา 87. สมุหนายก 88. สมุหพระกลาโหม 89. สักหมายหมู่ 90. สาตรา 91. สินบน 92. สินหัวบัวนาง 93. สินไหม 94. เสนา 95. เสมียน 96. หมื่น 97. หลบฝาก 98. หัวงาน 99. หัวเบี้ย 100. หัวหมื่น 101. หางว่าว 102. อวิญญาณกทรัพย์ 103. อัญมณี 104. ไอยการ 105. อำแดง

2.2 คำกริยา พบจำนวน 21 คำ คือ คำว่า 1. กฎ 2. ก่นสร้าง 3. กระบัด-ประบัด 4. กระหนก 5. กันโชก 6. คุมนุม 7. ชักสื่อ 8. ชุบ 9. ชัด 10. เดินสาร 11. ตระเวน-ตะเวน-ทะเวน 12. ติงทุเลา 13. ถือศักดินา 14. บังเหตุ 15. บาดไหม 16. ปรับไหม 17. ปล้นสะดม 18. ผูกดอก 19. พยาบาล 20. ริบราชบาตร 21. สัก

2.3 คำวิเศษณ์ พบจำนวน 3 คำ คือ คำว่า 1. เพียน 2. ไสร้ 3. หึง

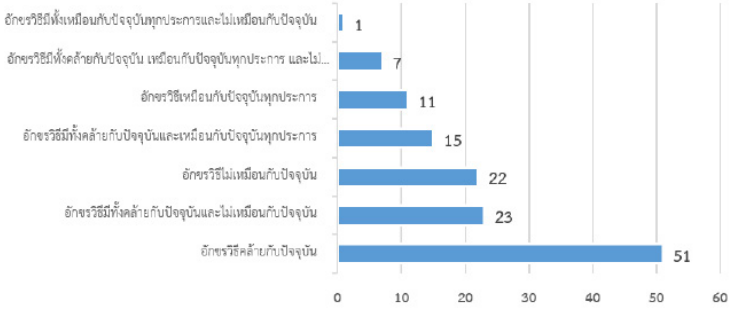
2.4 คำกริยาและคำนาม[10] พบจำนวน 1 คำ คือ คำว่า 1. ไหม

งานวิจัยเล่มนี้ถือเป็นคู่มือการปริวรรตกฎหมายโบราณพิษณุโลกฉบับสำคัญอีกฉบับหนึ่งที่จะช่วยให้เข้าใจถึงบริบทของคำโบราณต่าง ๆ ทำให้ผู้ปริวรรตหรืออ่านกฎหมายโบราณสามารถอ่านเอกสารต้นฉบับได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

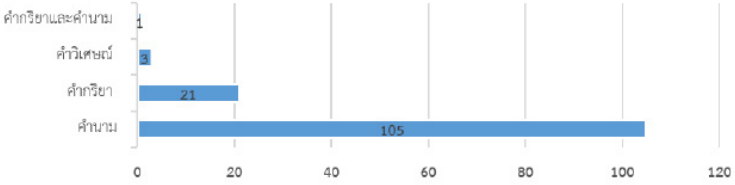
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์อักขรวิธีของคำโบราณจากกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก มุ่งศึกษาศึกษาอักขรวิธีของการเขียนคำโบราณที่ปรากฏในเอกสารต้นฉบับกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก ใช้ต้นฉบับกฎหมายโบราณ เอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 46 ฉบับ ผู้วิจัยปริวรรตให้เป็นภาษาไทยปัจจุบัน แล้วใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยด้วยแผนภูมิต่าง ๆ ดังนี้

[10] ในกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก พบคำนี้ใน 2 บริบท คือ บริบทหนึ่งเป็นคำกริยา และอีกบริบทหนึ่งเป็นคำนาม

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบของอักขรวิธีคำโบราณจากกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก
Note: Figure created by Somkiat Tidchai (2025)

แผนภูมิที่ 2 ประเภทของคำโบราณจากกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก
Note: Figure created by Somkiat Tidchai (2025)

การศึกษาอักขรวิธีของคำโบราณจากกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกนั้นพบว่า ระบบการวางตำแหน่ง พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับปัจจุบัน คือ พบทั้งสิ้น 51 คำ สอดคล้องกับงานวิจัยด้านการศึกษาอักขรวิทยาของ Phlaykumnerd (2021, p.54) ที่ศึกษาลักษณะของเอกสารต้นฉบับในพระราชสาส์นสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวน 64 ฉบับ ที่ว่า อักขรวิธีที่ใช้ในพระราชสาส์นมีการเขียนสะกดคำคล้ายกับปัจจุบัน แต่มีการวางตำแหน่งพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์และการสะกดคำแตกต่างไปจากปัจจุบันบ้าง และสอดคล้องกับงานของ Meechai (2023, p.110) ที่ศึกษาอักขรวิธีในใบบอกเมืองนครศรีธรรมราชพบว่า อักขรวิธีบางส่วนในใบบอกเมืองนครศรีธรรมราชไม่ตรงกับอักขรวิธีภาษาไทยปัจจุบันเนื่องจากในอดีตยังไม่กฎเกณฑ์ตายตัวเรื่องไวยากรณ์ การสะกดคำเหมือนปัจจุบัน โดยรูปคำในใบบอกเมืองนครศรีธรรมราชที่สอดคล้องกับรูปคำในกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก คือ คำว่า พร (พระ) ที่นิยมเชื่อมต่อ หาง พ เพื่อแทนว่า พะ หรือ พะ นับเป็นความนิยมมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 เป็นต้น

การศึกษาอักขรวิธีของคำโบราณจากกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกในครั้งนี้ จะเป็นกุญแจสำคัญสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาต้นฉบับกฎหมายโบราณ การปริวรรตกฎหมายโบราณเป็นภาษาไทยปัจจุบัน โดยเฉพาะการศึกษากฎหมายโบราณจังหวัดอื่น ๆ ในเขตท้องถิ่นภาคเหนือตอนล่าง เอกสารจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ข้อเสนอแนะ

กฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกมีสารัตถะที่หลากหลาย หากศึกษาเฉพาะด้านเนื้อหา เช่น พระไอยการหมวดต่าง ๆ หลักไชย เป็นต้น จะทำให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลกมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์อักขรวิธีของคำโบราณจากกฎหมายโบราณจังหวัดพิษณุโลก” โดยใช้ทุนวิจัยส่วนตัวของผู้เขียน ขอขอบพระคุณสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่อนุเคราะห์ต้นฉบับกฎหมายโบราณแก่ผู้เขียน โดยหวังว่าการศึกษาในครั้งนี้จะจุดประกายการศึกษาคำโบราณจากเอกสารโบราณฉบับต่าง ๆ อย่างน้อยก็เป็นคู่มือสำคัญในการปริวรรตกฎหมายโบราณของจังหวัดพิษณุโลกและใกล้เคียง

References

Ancient Thai Law of Wat Bangkaew. [Manuscript, 0033]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Krab Phuang Nuea. [Manuscript, 0375]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Krabang Mangalaram. [Manuscript, 0318.]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Lao Khwan. [Manuscript, 0367]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Nong Luang. [Manuscript, 0321]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (2025). (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Pakphing Tawan-ok. [Manuscript, 0318]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Pluk Rat. [Manuscript, 0326]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Tha-na. [Manuscript, 0262]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Tha Tarn. [Manuscript, 0322]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Ancient Thai Law of Wat Thor Thae. [Manuscript, 0324]. Art and Cultural Center, Pibulsongkram Rajabhat University. (In Thai).

Boonthawatchai, S. (2023). **An Analytical Study Of Suvarnaprabhasottamasutra** [Doctoral's dessertation]. Silapakorn University. (In Thai).

Bradley, D. B. (1873). **Dictionary of the Siamese Language.** Khurusapha.

Changjai, N., Nantachantoon, S., & Bumrungsuk, S. (2018). The Development of the Common Noun "Tha-nai" During the Ayutthaya and Rattanakosin Periods. **Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC), 16** (1), 357-376. (In Thai).

Chaovanalikit, T. (2023). **Mangalartha inscription (K. 567) : An analysis of the essence** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Chertchinnapa, P.(2006). Key Characteristics of the Sukhothai Thai Language. **VANNAVIDAS, 6**, 161–188. (In Thai)

Choosab, J. (2017). **An Analytical Study of a Didactic Poem "Phra Paramattha"** [Master's thesis] Silapakorn University. (In Thai).

Duangsri, E. (2019). Lexical and Semantic Change of Reference Terms for Buddhist Thai Monks in the Sukhothai Period, **Journal of Humanities, 20** (1), 119–154. (In Thai)

Jayadat, K. (2023). **"Khon Ming Lung Phai," the soul-calling manuscripts of the Tai Ahom** [Doctoral's dessertation]. Silapakorn University. (In Thai).

Ketparn, J. (2015). **An Analysis the Line of Sukhothai Period Language through the Absent Cognate Words from Sukhothai Inscriptions in B.E. 2542 Royal Institute's Thai Dictionary.** Naresuan University. (In Thai).

Khonkaen, S. (2021). **A study of Santra and Baibok between Siam and Lanna from the Reign of King Rama I to the Reign of King Rama IV** [Doctoral's dessertation]. Silapakorn University. (In Thai).

Khrutmueang, S. (2012). **Ancient Words.** Naresuan University. (In Thai).

Luelai, H. (2022). **A Study of Tai Lue Literature : Dong De Dong Meng** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Maneepong, K. (2023). **The Regional Reports (Baibok) of Nan : Form, Content and Reflection of Society and Culture** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Meechai, N. (2023). **Characteristics and values of Southern Regional Reports (Bai bok) from Nakhon Si Thammarat** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Ngamchan, P, T. (2021). **An Analytical Study of Yaśodharāśrama Inscriptions of King Yaśovarman I** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Office of the Royal Society. (2020). **The Royal Society of Thailand's Dictionary of Ancient Terms. Office of the Royal Society.** (In Thai).

Pachanee, C. (2021). **An Analytical Study of the Form and Content of the Manuscripts Used in Official Communication Between Thailand and Cambodia in 1782-1884** [Doctoral's dessertation]. Silapakorn University. (In Thai).

Panunwong, C. (2016). **The analytical study of inscription at Buddha image's base in Wat Phra that Si Don Kham museum, Long district, Phrae province** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Phlaykumnerd, P.(2021). **A Study of Essence and Usage of Diplomatic Language in Royal Letters in the reign of King Rama IV** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Phoyen, P.(2021). **An Analytical Study of the Ussā Pārassa, A Lanna Jātaka Literary Work** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Polmuk, C. & Poolrak, A. (2023). Thai Words-Foreign Words. **Journal of Thai Language and Literature, 40** (2), 158–170. (In Thai).

Pornprasatsook, N. (2016). **Thai inscriptions and manuscripts in the Ayutthaya period : a palaeographical study** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Prangchayaphum, K., Vernsiang N., Meechuea, M., Pengpit, J. & Srisuk, K. (2021). **A Study of the Archaic Lexicon in the Television Drama Bupphesanniwat (Love Destiny)** [Bachelor's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Punjaburi, N. (2014). **An analytical study of a Lanna Khaosaw, the Setthi Hua** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Royal Institute. (2013). **Dictionary of the Royal Institute 2013 Edition.** Royal Institute. (In Thai).

Sangngern, P.(2023).**Thai Traditional Medical Texts of Phitsanulok Province :The Study of Manuscripts and Essences** [Doctoral's dessertatition]. Silapakorn University. (In Thai).

Sukhavanit, N. (2020). V**essantaraJataka : A study of 14 th Kantha Jalikanhaphisek As found in Ratchamangkhalaphisek National Library, Chanthaburi** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Thodsa, J. (2023). **Palm-Leaf Manuscripts of Luang Sripruesaphon P.(Upala Srichan): A Study of Orthography and Paratexts** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Tidchai, S. (2025). An Analytical Study of Ancient Thai Laws in Phitsanulok Province. **Journal of Variety in language and literature, 9** (2), 371-394. (In Thai).

Visadsirivarrakul, K. (2021). **O Smach Inscription K.1198 : Ancient Khmer Vocabulary and Essence** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Wanthong, P.(2022). **An Analytical Study of Pali Literature "Mahabodhivamsa"** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).

Yamdate, N. (2015). **A Study of Alaṃkāra in the Ta - Prohm Inscription of Jayavarman Vii** [Master's thesis]. Silapakorn University. (In Thai).